מחוון: מבחן תרגול: סוכה כ"ה–כ"ט – הכנה לבגרות

1 חלק א: דף כ"ה ע"א – כ"ה ע"ב: שלוחי מצוה, חתן ואבל

א. (5 נק') הולכים בדרך מצוה (רש"י: כגון ללמוד תורה, להקביל פני רבו, לפדות שבויים). דוגמה: רב חסדא ורבה בר רב הונא, שישנו על שפת הנהר בסורא בדרכם לראש הגולה ואמרו "אֲנַן שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֲנַן ופְטוּרִין". 2 נק' – הגדרה; 3 נק' – דוגמה.

שורת המקור (סוכה כו ע"א): כִּי הָא דְּרַב חִסְדָּא וְרַבָּה בַּר רַב הוּנָא כִּי הֲווֹ עָיְילִי בְּשַׁבְּתָא דְּרִגְלָא לְבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא, הֲווֹ גָּנוּ אַרַקְתָּא דְּסוּרָא, אָמְרִי: אֲנַן שְׁלוּחֵי מִצְוָה אֲנַן וּפְטוּרִין

ב. (8 נק') רב הונא: "כְּדֶרֶךְ. מָה דֶּרֶךְ רְשׁוּת, אַף כֹּל רְשׁוּת" – החיוב הוא בדרך של רשות, והעוסק במצוה יצא מן הכלל (4 נק'). לשאלה – גם מי שהולך לדבר מצוה הרי "בדרך": הפסוק היה יכול לומר "בשבת ובלכת", ואמר "בשבתך... ובלכתך" – "בְּלֶכְתְּ דִּידָךְ הוּא דְּמִיחַיְיבַתְּ, הָא בְּלֶכְתְּ דְּמִצְוָה — פְּטִירַתְּ" (4 נק').

שורת המקור (סוכה כה ע"א): מִי לָא עָסְקִינַן דְּקָאָזֵיל לְדָבַר מִצְוָה, וְקָא אָמַר רַחֲמָנָא לִיקְרֵי! אִם כֵּן לֵימָא קְרָא "בְּשָׁבֶת וּבְלֶכְתְּ", מַאי "בְּשָׁבְתְּךָ" "וּבְלֶכְתְּךָ" — בְּלֶכְתְּ דִּידָךְ הוּא דְּמִיחַיְיבַתְּ, הָא בְּלֶכְתְּ דְּמִצְוָה — פְּטִירַתְּ.

ג. (7 נק') "כּוֹנֵס אֶת הַבְּתוּלָה טָרִיד, כּוֹנֵס אַלְמָנָה לָא טָרִיד": החתן שנושא בתולה טרוד בדעתו, ולכן פטור; הכונס אלמנה אינו טרוד כל כך, ולכן חייב. 4 נק' – הטעם "טריד"; 3 נק' – ההבחנה.

שורת המקור (סוכה כה ע"א): אִי הָכִי, אֲפִילּוּ כּוֹנֵס אֶת הָאַלְמָנָה נָמֵי? כּוֹנֵס אֶת הַבְּתוּלָה טָרִיד, כּוֹנֵס אַלְמָנָה לָא טָרִיד.

2

א. (6 נק') רבי יוסי הגלילי: נושאי ארונו של יוסף. רבי עקיבא: מישאל ואלצפן, שעסקו בנדב ואביהוא. רבי יצחק: עסקו במת מצוה, ויום השביעי שלהם חל בערב פסח. 2 נק' לכל דעה.

שורת המקור (סוכה כה ע"ב): אֶלָּא, עוֹסְקִין בְּמֵת מִצְוָה הָיוּ שֶׁחָל שְׁבִיעִי שֶׁלָּהֶן לִהְיוֹת בְּעֶרֶב פֶּסַח

ב. (6 נק') "כְּבָר הָיוּ יְכוֹלִין לִיטָּהֵר": לפי רש"י, המשכן הוקם באחד בניסן, ולמחרת שרף אלעזר את הפרה האדומה כדי להזות על טמאי מת. כך שגם נושאי ארונו של יוסף וגם מישאל ואלצפן (שנטמאו באחד בניסן) היו יכולים להיטהר לפני הפסח. לכן רבי יצחק מעמיד שנטמאו בדיוק שבעה ימים לפני הפסח. 3 נק' – הטענה; 3 נק' – ההסבר.

שורת המקור (סוכה כה ע"ב): רַבִּי יִצְחָק אוֹמֵר: אִם נוֹשְׂאֵי אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף הָיוּ, כְּבָר הָיוּ יְכוֹלִין לִיטָּהֵר

ג. (8 נק') אילו למדנו רק מן הפסח – היינו אומרים שפטורים כי "לָא מְטָא זְמַן חִיּוּבָא דְּפֶסַח" כשנטמאו; בקריאת שמע, שזמנה הגיע (רש"י: בתוך החופה), אולי חייב (4 נק'). אילו למדנו רק מקריאת שמע – היינו אומרים שפטורים כי "לֵיכָּא כָּרֵת"; בפסח, שיש בו כרת, אולי לא (4 נק').

שורת המקור (סוכה כה ע"ב): צְרִיכָא, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן הָתָם — מִשּׁוּם דְּלָא מְטָא זְמַן חִיּוּבָא דְּפֶסַח, אֲבָל הָכָא, דְּמְטָא זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע — אֵימָא לָא, צְרִיכָא. וְאִי אַשְׁמְעִינַן הָכָא — מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא כָּרֵת, אֲבָל הָתָם, דְּאִיכָּא כָּרֵת — אֵימָא לָא, צְרִיכָא.

3

א. (6 נק') הקושיה: אם כל מי שטרוד פטור, גם מי שטבעה ספינתו טרוד – ופטור? הרי "אָבֵל חַיָּיב בְּכָל הַמִּצְוֹת" (חוץ מתפילין). התשובה: "הָכָא טְרִיד טִירְדָּא דְמִצְוָה, הָתָם טָרִיד טִירְדָּא דִרְשׁוּת". 3 נק' לקושיה, 3 לתשובה.

שורת המקור (סוכה כה ע"א): הָכָא טָרִיד טִירְדָּא דְמִצְוָה, הָתָם טָרִיד טִירְדָּא דִרְשׁוּת.

ב. (6 נק') לא פשיטא, כי רב אמר "מִצְטַעֵר פָּטוּר מִן הַסּוּכָּה", והיה אפשר לחשוב שגם אבל הוא מצטער. התשובה: הפטור הוא ב"צַעֲרָא דְמִמֵּילָא" (רש"י: שהסוכה מצערת אותו, כגון חמה, צינה או ריח רע); האבל מצער את עצמו, ו"אִיבְּעִי לֵיהּ לְיַתּוֹבֵי דַּעְתֵּיהּ". 3+3.

שורת המקור (סוכה כה ע"ב): הָנֵי מִילֵי צַעֲרָא דְמִמֵּילָא, אֲבָל הָכָא, אִיהוּ הוּא דְּקָא מְצַעֵר נַפְשֵׁיהּ, אִיבְּעִי לֵיהּ לְיַתּוֹבֵי דַּעְתֵּיהּ

ג. (8 נק') אביי – "משום ייחוד": לפי רש"י, סוכות היו בדרך כלל על הגגות, ואנשים לא עוברים שם הרבה; אם החתן ייצא, אולי יתייחד אחר עם הכלה (3 נק'). רבא – "משום צער חתן": לפי רש"י המקום צר ופתוח, והחתן מתבייש (3 נק'). ההבדל: סוכה שאנשים נכנסים ויוצאים בה הרבה – לפי טעם הייחוד אין חשש ("לֵיכָּא"), לפי טעם הצער החשש נשאר ("אִיכָּא") (2 נק').

שורת המקור (סוכה כה ע"ב): אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּשָׁכִיחִי אִינָשֵׁי דְּנָפְקִי וְעָיְילִי לְהָתָם. לְמַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם יִיחוּד – לֵיכָּא. לְמַאן דְּאָמַר מִשּׁוּם צַעַר חָתָן – אִיכָּא.

4

חלק ב: דף כ"ו ע"א: הולכי דרכים, שומרים, חולים ועראי

א. (6 נק') ביום – פטורים ביום וחייבים בלילה; בלילה – פטורים בלילה וחייבים ביום; הולכים לדבר מצוה – פטורים בין ביום ובין בלילה. 1.5 נק' לכל פרט (4 פרטים).

שורת המקור (סוכה כו ע"א): תָּנוּ רַבָּנָן: הוֹלְכֵי דְרָכִים בַּיּוֹם – פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה בַּיּוֹם, וְחַיָּיבִין בַּלַּיְלָה. הוֹלְכֵי דְרָכִים בַּלַּיְלָה – פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה בַּלַּיְלָה וְחַיָּיבִין בַּיּוֹם. הוֹלְכֵי דְרָכִים בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה – פְּטוּרִין מִן הַסּוּכָּה בֵּין בַּיּוֹם וּבֵין בַּלַּיְלָה

ב. (8 נק') אביי: "תשבו – כעין תדורו": רש"י – התורה חייבה לגור בסוכה כמו בבית, עם המיטות והכלים, והשומר אינו יכול להביא אותם לשם (4 נק'). רבא: "פרצה קוראה לגנב": רש"י – הגנב יראה אותו יושב בסוכה, וייכנס לגנוב מצד אחר (4 נק').

שורת המקור (סוכה כו ע"א): אַבָּיֵי אָמַר: "תֵּשְׁבוּ" – כְּעֵין תָּדוּרוּ.

ג. (6 נק') שומר ערימה של פירות שנמצאת כולה לפניו. לפי רבא – חייב: הערימה תמיד מול עיניו והוא יכול לשמור עליה, ולכן אין כאן "פרצה קוראה לגנב" (רש"י כו ע"א ד"ה כריא דפירי) (3 נק'). לפי אביי – פטור: גם השומר הזה אינו יכול לגור שם כמו בביתו, ולכן הטעם "כעין תדורו" נשאר (3 נק'). המקור: הרא"ש (סוכה פרק ב סימן יא): "לאביי פטור ולרבא חייב, והלכתא כרבא"; וכן המאירי (בית הבחירה כו ע"א): לפי רבא, שהלכה כמותו, שומר כרי חייב ועושה את פתח הסוכה בצד הכרי.

שורת המקור (סוכה כו ע"א): אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּקָא מְנַטַּר כַּרְיָא דְּפֵירֵי.

5 **א.** (6 נק') הקושיה: במשנה כתוב רק "חולין ומשמשיהן" – "חוֹלֶה אין, מְצַטַעֵר לָאו!". התירוץ: "חוֹלֶה – הוּא וּמְשַׁמְּשָׁיו פְּטוּרִים, מְצַטַעֵר – הוּא פָּטוּר, מְשַׁמְּשָׁיו לָא". 3+3.

שורת המקור (סוכה כו ע"א): חוֹלֶה – הוּא וּמְשַׁמְּשָׁיו פְּטוּרִים, מְצַטַעֵר – הוּא פָּטוּר, מְשַׁמְּשָׁיו לָא.

ב. (5 נק') רב אשי: "גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֵרְדֵם" – אם יישן מעט בחוץ, אולי יירדם לשינה ארוכה. 5 נק'.

שורת המקור (סוכה כו ע"א): מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב אָשֵׁי: גְּזֵרָה שֶׁמָּא יֵרְדֵם.

ג. (9 נק') הקושיה: בתפילין מותר לישון שינת עראי – נחשוש גם שם שמא יירדם (3 נק'). תשובות: (1) רב יוסף בריה דרב עילאי – "בְּמוֹסֵר שְׁנָתוֹ לַאֲחֵרִים"; נדחתה ע"י רב משרשיא: "עָרְבָיךְ עָרְבָא צָרִיךְ" – גם השומר עלול להירדם (2 נק'). (2) רבי יוחנן – "בְּמַנִּיחַ רֹאשׁוֹ בֵּין בִּרְכָּיו" (2 נק'). (3) רבא – "אֵין קָבַע לַשֵּׁינָה" (רש"י: גם נמנום הוא שינה לעניין סוכה; בתפילין לא חוששים שמא יירדם) (2 נק').

שורת המקור (סוכה כו ע"א): מַתְקִיף לַהּ רַב מְשַׁרְשְׁיָא: עָרְבָיךְ עָרְבָא צָרִיךְ! אֶלָּא אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בְּמַנִּיחַ רֹאשׁוֹ בֵּין בִּרְכָּיו עָסְקִינַן. רָבָא אָמַר: אֵין קָבַע לַשֵּׁינָה.

6 **חלק ג: דף כ"ו ע"ב – כ"ז ע"א: אכילה בסוכה וארבע עשרה סעודות**

א. (8 נק') הקושיה: רישא אמרה "אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה", ואז מביאה מעשה שבו הקפידו להעלות טעימה קטנה לסוכה (רש"י) (4 נק'). התירוץ: חסר במשנה – "אִם בָּא לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ – מַחְמִיר, וְלֵית בֵּיהּ מִשּׁוּם יוּהֲרָא" (4 נק').

שורת המקור (סוכה כו ע"ב): חַסּוֹרֵי מְחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי: אִם בָּא לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ – מַחְמִיר, וְלֵית בֵּיהּ מִשּׁוּם יוּהֲרָא

ב. (8 נק') "הָא כְּבֵיצָה, בָּעֵי סוּכָּה" – משמע שכביצה כבר צריך סוכה, וזה קשה על רב יוסף ("תרתי או תלת ביעי") ואביי (כדטעים בר בי רב), שנתנו שיעור גדול יותר לעראי (4 נק'). התשובה: "דִּילְמָא פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה נְטִילָה וּבְרָכָה לָא בָּעֵי" – השיעור כביצה הוא לעניין נטילה וברכה, לא לעניין סוכה (4 נק').

שורת המקור (סוכה כז ע"א): הָא כְּבֵיצָה, בָּעֵי סוּכָּה. לֵימָא תֻּיהְוֵי תְּיוּבְתֵּיהּ דְּרַב יוֹסֵף וְאַבָּיֵי! דִּילְמָא פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה נְטִילָה וּבְרָכָה לָא בָּעֵי, הָא כְּבֵיצָה בָּעֵי נְטִילָה וּבְרָכָה.

ג. (4 נק') כותבות = תמרים; יוהרא = גאווה, יוהרה. 2+2.

שורת המקור (סוכה כו ע"ב): גְּמָ' מַעֲשֶׂה לִסְתּוֹר?! חַסּוֹרֵי מְחַסְּרָא וְהָכִי קָתָנֵי: אִם בָּא לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ – מַחְמִיר, וְלֵית בֵּיהּ מִשּׁוּם יוּהֲרָא

7 **א.** (4 נק') רבי אליעזר: ארבע עשרה סעודות, אחת ביום ואחת בלילה. חכמים: אין לדבר קצבה, חוץ מלילי יום טוב ראשון של חג. 2+2.

שורת המקור (סוכה כז ע"א): רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַרְבַּע עֶשְׂרֵה סְעוּדוֹת חַיָּיב אָדָם לֶאֱכוֹל בַּסּוּכָּה, אַחַת בְּיוֹם וְאַחַת בַּלַּיְלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין לַדָּבָר קְצָבָה, חוּץ מִלֵּילֵי יוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל חַג בִּלְבַד

ב. (6 נק') רבי אליעזר: "מָה דִּירָה – אַחַת בַּיּוֹם וְאַחַת בַּלַּיְלָה" (3 נק'). חכמים: "מָה דִּירָה – אִי בָּעֵי אָכֵיל אִי בָּעֵי לָא אָכֵיל" (3 נק').

שורת המקור (סוכה כז ע"א): וְרַבָּנַן? כְּדִירָה. מָה דִּירָה – אִי בָּעֵי אָכֵיל אִי בָּעֵי לָא אָכֵיל, אַף סוּכָּה נָמֵי – אִי בָּעֵי אָכֵיל אִי בָּעֵי לָא אָכֵיל.

ג. (6 נק') גזרה שווה: "חֲמִשָּׁה עָשָׂר" בסוכות ו"חֲמִשָּׁה עָשָׂר" בחג המצות. בפסח – לילה ראשון חובה, כי כתוב "בָּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מַצּוֹת", ומכאן ואילך רשות; כך גם בסוכות. 3 נק' – הגזרה השווה; 3 – המקור בפסח.

שורת המקור (סוכה כז ע"א): אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוֹצָדָק: נֶאֱמַר כָּאן "חֲמִשָּׁה עָשָׂר", וְנֶאֱמַר "חֲמִשָּׁה עָשָׂר" בְּחַג הַמַּצּוֹת. מָה לְהַלָּן – לַיְלָה הָרִאשׁוֹן חוֹבָה, מִכָּאן וְאֵילָךְ רְשׁוּת, אַף כָּאן – לַיְלָה הָרִאשׁוֹן חוֹבָה, מִכָּאן וְאֵילָךְ רְשׁוּת.

ד. (4 נק') "בְּכָל יוֹם וְיוֹם אַתָּה מַמְשִׁיךְ כַּמָּה פַּרְפְּרָאוֹת לִכְבוֹד עַצְמְךָ, וְעַכְשָׁיו אִי אַתָּה מַמְשִׁיךְ פַּרְפֶּרֶת אַחַת לִכְבוֹד קוֹנֶךָ?" – כלומר חייב גם בסעודה שנייה. 4 נק'.

שורת המקור (סוכה כז ע"א): אָמַר לוֹ: בְּכָל יוֹם וְיוֹם אַתָּה מַמְשִׁיךְ כַּמָּה פַּרְפְּרָאוֹת לִכְבוֹד עַצְמְךָ, וְעַכְשָׁיו אִי אַתָּה מַמְשִׁיךְ פַּרְפֶּרֶת אַחַת לִכְבוֹד קוֹנֶךָ?

8 חלק ד: דף כ"ז ע"א – כ"ז ע"ב: סוכה לשבעה והקבלת פני רבו

א. (5 נק') יש לו שתי נשים ושתי סוכות, בטבריה ובציפורי – האם יכול לצאת מסוכה לסוכה? רבי אליעזר: "לא! ... כָּל הַיּוֹצֵא מִסּוּכָּה לְסוּכָּה בְּטֵל מִצְוָתָהּ שֶׁל רִאשׁוֹנָה". 2+3.

שורת המקור (סוכה כז ע"א): אָמַר לוֹ: לֹא! שֶׁאֲנִי אוֹמֵר: כָּל הַיּוֹצֵא מִסּוּכָּה לְסוּכָּה בְּטֵל מִצְוָתָהּ שֶׁל רִאשׁוֹנָה.

ב. (6 נק') רבי אליעזר: "חַג הַסּוּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים" – "עֲשֵׂה סוּכָּה הָרְאוּיָה לְשִׁבְעָה" (3 נק'). חכמים: "עֲשֵׂה סוּכָּה בֶּחָג" (3 נק').

שורת המקור (סוכה כז ע"ב): מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? אָמַר קְרָא: "חַג הַסּוּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים", עֲשֵׂה סוּכָּה הָרְאוּיָה לְשִׁבְעָה. וְרַבָּנַן? הָכִי קָאָמַר רַחֲמָנָא: עֲשֵׂה סוּכָּה בֶּחָג.

ג. (5 נק') פשיטא – כי זו ממילא סוכת שבעה (רש"י). התשובה: "מַהוּ דְּתֵימָא הַאי אַחֲרִיתִי הִיא וְאֵינָהּ לְשִׁבְעָה, קָא מַשְׁמַע לַן" – גם היא נחשבת סוכת שבעה (רש"י: היא השלמה לראשונה). 2+3.

שורת המקור (סוכה כז ע"ב): מַהוּ דְּתֵימָא הַאי אַחֲרִיתִי הִיא וְאֵינָהּ לְשִׁבְעָה, קָא מַשְׁמַע לַן.

ד. (4 נק') "מִיבְּעֵי לֵיהּ לְמַעוֹטֵי גְּזוּלָה, אֲבָל שְׁאוּלָה כְּתִיב: "כָּל הָאֶזְרָח"" – "לך" בא להוציא סוכה גזולה; שאולה כשרה מ"כל האזרח", שלומדים ממנו שכל ישראל ראויים לשבת בסוכה אחת. 2+2.

שורת המקור (סוכה כז ע"ב): מִיבְּעֵי לֵיהּ לְמַעוֹטֵי גְּזוּלָה, אֲבָל שְׁאוּלָה כְּתִיב: "כָּל הָאֶזְרָח".

9

א. (6 נק') רבי אליעזר משבח את מי שלא יוצאים מבתיהם ברגל ("וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ"), ורבי יצחק אומר שחייב להקביל פני רבו ברגל (3 נק'). המקור: דברי בעל השונמית "מַדּוּעַ אַתְּ הוֹלֶכֶת אֵלָיו הַיּוֹם לֹא חֹדֶשׁ וְלֹא שַׁבָּת" (מלכים ב ד, כג) – משמע שבחודש ובשבת הולכים אל הרב (3 נק').

שורת המקור (סוכה כז ע"ב): וְהָאָמַר רַבִּי יִצְחָק: מְנַיִין שֶׁחַיָּיב לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בָּרֶגֶל, שֶׁנֶּאֱמַר: "מַדּוּעַ אַתְּ הוֹלֶכֶת אֵלָיו הַיּוֹם לֹא חֹדֶשׁ וְלֹא שַׁבָּת", מִכְּלָל דִּבְחֹדֶשׁ וְשַׁבָּת מִיחַיַּיב אִינִישׁ לְאַקְבּוֹלֵי אַפֵּי רַבֵּיהּ! לָא קַשְׁיָא: הָא – דְּאָזֵיל וְאָתֵי בְּיוֹמֵיהּ, הָא – דְּאָזֵיל וְלָא אָתֵי בְּיוֹמֵיהּ.

ב. (6 נק') אם הוא הולך וחוזר באותו יום – חייב להקביל פני רבו (רש"י: וגם שמח את שמחת החג עם אשתו); אם לא יחזור באותו יום – עדיף שיישאר בבית לשמוח עם ביתו, וזה מה ששיבח רבי אליעזר. 3+3.

שורת המקור (סוכה כז ע"ב): לָא קַשְׁיָא: הָא – דְּאָזֵיל וְאָתֵי בְּיוֹמֵיהּ, הָא – דְּאָזֵיל וְלָא אָתֵי בְּיוֹמֵיהּ.

ג. (8 נק') קושיה 1: "וְהָאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֵין יוֹצְאִין מִסּוּכָּה לְסוּכָּה!" – תשובה: "רֶגֶל אַחֵר הָוֵאי" (רש"י: כגון עצרת, וישבו בסוכה בשביל האוויר). קושיה 2: "מְשַׁבֵּחַ אֲנִי אֶת הָעַצְלָנִין..." – תשובה: "שַׁבָּת הָוֵאי". 4+4.

שורת המקור (סוכה כז ע"ב): הֵיכִי עָבֵיד הָכִי? וְהָאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אֵין יוֹצְאִין מִסּוּכָּה לְסוּכָּה! רֶגֶל אַחֵר הָוֵאי.

10 חלק ה: דף כ"ח – כ"ט ע"א: נשים וקטנים, "סוכתו קבע"

א. (6 נק') "אזרח" – זה אזרח (גבר); "האזרח" – להוציא את הנשים; "כל" – לרבות את הקטנים. 2 נק' לכל חלק.

שורת המקור (סוכה כח ע"א): "אֶזְרָח" – זֶה אֶזְרָח, "הָאֶזְרָח" – לְהוֹצִיא אֶת הַנָּשִׁים, "כָּל" – לְרַבּוֹת אֶת הַקְּטַנִּים.

ב. (6 נק') הקושיה: בברייתא אחרת "הָאֶזְרָח" – לְרַבּוֹת אֶת הַנָּשִׁים הָאֶזְרָחִיּוֹת, שֶׁחַיָּיבוֹת בְּעִינּוּי", כלומר "אזרח" לבד משמעו גברים, וה"א מרבה נשים (3 נק'). רבה: "הִלְכְתָא נִינְהוּ וְאַסְמְכִינְהוּ רַבָּנַן אַקְרָאֵי" (3 נק').

שורת המקור (סוכה כח ע"א): וְהָתַנְיָא: "הָאֶזְרָח" – לְרַבּוֹת אֶת הַנָּשִׁים הָאֶזְרָחִיּוֹת, שֶׁחַיָּיבוֹת בְּעִינּוּי. אַלְמָא "אֶזְרָח" – גַּבְרֵי מַשְׁמַע! אָמַר רַבָּה: הִלְכְתָא נִינְהוּ וְאַסְמְכִינְהוּ רַבָּנַן אַקְרָאֵי.

ג. (8 נק') אביי: "לְעוֹלָם סוּכָּה הִלְכְתָא, וְאִיצְטְרִיךְ" – היה אפשר לחשוב "תשבו כעין תדורו: מה דירה איש ואשתו, אף סוכה איש ואשתו", ולכן צריך הלכה שפוטרת נשים (4 נק'). רבא: היה אפשר ללמוד "חמשה עשר" "חמשה עשר" מחג המצות – שם נשים חייבות, וכך גם בסוכה; לכן צריך הלכה (4 נק').

שורת המקור (סוכה כח ע"ב): אָמַר אַבָּיֵי: לְעוֹלָם סוּכָּה הִלְכְתָא, וְאִיצְטְרִיךְ. סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמֵינָא "תֵּשְׁבוּ" – כְּעֵין תָּדוּרוּ, מָה דִּירָה – אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, אַף סוּכָּה – אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, קָא מַשְׁמַע לַן.

11

א. (7 נק') "כָּאן – בְּקָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינּוּךְ, כָּאן – בְּקָטָן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְחִינּוּךְ" (3 נק'). קטן שהגיע לחינוך חייב רק מדרבנן, "וּקְרָא – אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא הוּא" (4 נק').

שורת המקור (סוכה כח ע"ב): לָא קַשְׁיָא כָּאן – בְּקָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינּוּךְ, כָּאן – בְּקָטָן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְחִינּוּךְ. קָטָן שֶׁהִגִּיעַ לְחִינּוּךְ מִדְּרַבָּנַן הוּא! מִדְּרַבָּנַן, וּקְרָא – אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא הוּא.

ב. (6 נק') בית רבי ינאי: "כֹּל שֶׁנִּפְנָה וְאֵין אִמּוֹ מְקַנַּחְתּוֹ". רבי שמעון: כל שנעור משנתו ואינו קורא "אמא, אמא" (והגמרא מדייקת: כל שנעור ואינו קורא "אמא" שוב ושוב). 3+3.

שורת המקור (סוכה כח ע"ב): אָמְרִי דְּבֵי רַבִּי יַנַּאי: כֹּל שֶׁנִּפְנָה וְאֵין אִמּוֹ מְקַנַּחְתּוֹ. רַבִּי (שִׁמְעוֹן) אוֹמֵר: כָּל שֶׁנֵּעוֹר מִשְּׁנָתוֹ וְאֵינוֹ קוֹרֵא "אִמָּא, [אִמָּא]!" גְּדוֹלִים נָמֵי קָרוּ? אֶלָּא: (אֵימָא) כָּל שֶׁנֵּעוֹר וְאֵינוֹ קוֹרֵא: "אִמָּא, אִמָּא!".

ג. (7 נק') הקושיה: המשנה פוטרת קטן הצריך לאמו, ושמאי סיכך מעל המיטה בשביל תינוק שזה עתה נולד (רש"י: והרי הוא צריך לאמו) (3 נק'). התירוץ: חסר במשנה – "וְשַׁמַּאי מַחְמִיר", והמעשה בא להראות את חומרתו (4 נק').

שורת המקור (סוכה כח ע"ב): מַעֲשֶׂה וְיָלְדָה כַּלָּתוֹ שֶׁל שַׁמַּאי הַזָּקֵן, וּפִתַּח אֶת הַמַּעֲזִיבָה וְסִיכֵּךְ עַל הַמִּטָּה בִּשְׁבִיל הַקָּטָן.

12

א. (6 נק') "תֵּשְׁבוּ" – כעין תדורו (2 נק'). דוגמאות: כלים נאים מעלים לסוכה; מצעות נאות מעלים לסוכה; אוכל, שותה ומטייל בסוכה; משנן בסוכה. 2 נק' לכל דוגמה (עד 4).

שורת המקור (סוכה כח ע"ב): מְנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנַן: "תֵּשְׁבוּ" – כְּעֵין תָּדוּרוּ, מִכָּאן אָמְרוּ: כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים עוֹשֶׂה אָדָם סוּכָּתוֹ קֶבַע וּבֵיתוֹ עֲרַאי. כֵּיצַד? הָיוּ לוֹ כֵּלִים נָאִים – מַעֲלָן לַסּוּכָּה, מַצָּעוֹת נָאוֹת – מַעֲלָן לַסּוּכָּה, אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה וּמְטַיֵּיל בַּסּוּכָּה וּמְשַׁנֵּן בַּסּוּכָּה.

ב. (6 נק') הקושיה: אם כל עיקר דירתו בסוכה, למה לפי רבא את הלימוד ("תנויי") עושים מחוץ לסוכה? (3 נק'). התירוץ: "הָא – בְּמִגְרַס, הָא – בְּעַיּוּנֵי": חזרה על הגרסה – בסוכה; עיון מעמיק – מחוץ לסוכה (רש"י) (3 נק').

שורת המקור (סוכה כח ע"ב): אִינִי?! וְהָאָמַר רָבָא: מִקְרָא וּמְתֻנֶּא בְּמִטַּלְלְתָּא, וְתַנּוּיֵי בַּר מִמְּטַלַּלְתָּא! לָא קַשְׁיָא: הָא – בְּמִגְרַס, הָא – בְּעַיּוּנֵי.

ג. (8 נק') לפי הברייתא: "שָׁפַךְ לוֹ רַבּוֹ קִיתוֹן עַל פָּנָיו, וְאָמַר לוֹ: אִי אֶפְשִׁי בְּשִׁמּוּשֶׁךָ" – הרב שפך על העבד (4 נק'). הנמשל לפי רש"י: ירידת הגשמים היא שפיכת הקיתון – סימן שהקב"ה אינו רוצה עכשיו את שירותנו בסוכה, "סימן קללה" (4 נק').

שורת המקור (סוכה כט ע"א): תָּא שְׁמַע דְּתַנְיָא: שָׁפַךְ לוֹ רַבּוֹ קִיתוֹן עַל פָּנָיו, וְאָמַר לוֹ: אִי אֶפְשִׁי בְּשִׁמּוּשֶׁךָ.

ניקוד: שאלה אחת מכל חלק × 20 נקודות = 100 נקודות. תשובה נכונה בניסוח אחר מתקבלת. הסברים שאינם מן הגמרא מסומנים במקורם (רש"י, ראשונים) או "הסבר שלנו".